

BOEKBESPREKINGEN

ATLAS DER LIBELLEN / ATLAS DES LIBELLULES (INSECTA, ODONATA). FAUNA UND FLORA IN DER GROSSREGION / FAUNA ET FLORE DANS LA GRANDE RÉGION. BAND 1.

TROCKUR, B., J.-P. BOUDOTY, V. FICHEFET, PH. GOFFART, J. OTT & R. PROESS, 2010. Zentrum für Biodokumentation, Landsweiler-Reden. 201 pagina's. Prijs € 24,90 (exclusief verzendkosten). Te bestellen via : Landesamt für Umwelt- und Arbeitsschutz (LUA), Außenstelle Zentrum für Biodokumentation des Saarlandes (ZfB), Am Bergwerk Reden 11, D-66578 Landsweiler-Reden, info. biodoku@lua.saarland.de.

In 2007 was Luxemburg samen met de Grossregion / la Grande Région culturele hoofdstad van Europa. Deze regio bestaat uit een samenwerking van Luxemburg, Saarland (D), Rijnland-Palts (D), Wallonië (B) en Lotharingen (F). In dat jaar besloten de samenwerkende partijen om na afloop van het cultuurjaar de samenwerking voort te zetten, ook op het gebied van natuur. Het uitbrengen van een gezamenlijke verspreidingsatlas was het doel. Deze libellenatlas is daarvan het prachtige resultaat.

Het boek is tweetalig uitgegeven, in Duits en Frans. Dat maakt deze atlas op de eerste plaats aantrekkelijk voor Nederlanders; je kunt immers in het Duits lezen over de Franse situatie en vindplaatsen.

Na een inleidend hoofdstuk over methode, herkomst van de data en gebiedsbeschrijving, volgen de resultaten. Kern van dit hoofdstuk én van de atlas zijn de beschrijvingen en verspreidingskaarten van 75 soorten libellen. Per soort zijn twee pagina's gereserveerd. Wat meteen opvalt, is dat er weinig ruimte is voor tekst. De teksten zijn echter wel to the point. De linkerpagina

wordt grotendeels in beslag genomen door de verspreidingskaarten: een klein kaartje van de verspreiding in Europa en een grote kaart van het studiegebied. Met stippen wordt de verspreiding van vóór 1990 en daarna (tot 2006) weergegeven. Op de rechterpagina staan kleurenfoto's: twee van de soort, meestal van een mannelijk en een vrouwelijk dier en twee van kenmerkende habitats. Deze laatste worden begeleid door een beknopte beschrijving en duiding van de vindplaatsen. Naar mijn mening zijn de habitatfoto's met zorg uitgezocht en hierdoor krijgt de lezer – door middel van 150 verschillende locaties! – een goed beeld van de habitatvoorkeuren van de libellen in deze regio. Tevens wordt aangegeven in welke habitattypen van Natura 2000 de soorten voorkomen.

Door de vorm en ligging van het studiegebied kan de lezer in één oogopslag zien waar welke libellensoorten ten zuiden van Limburg voorkomen. Zo is de Bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) wijd verspreid in een 200 km brede zone ten zuiden van Maastricht en is ook de Kleine tanglibel (*Onychogomphus forcipatus*) in veel beek- en rivierdalen present. Koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*) is daarentegen uiterst zeldzaam. Daarnaast is het interessant om te zien hoe de vanuit het zuiden oprukkende soorten verspreid zijn. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de waarnemingen van na 2006 niet verwerkt zijn.

Het afsluitende hoofdstuk gaat in op de soortenrijkdom en de verspreiding van de libellen per regio, waarbij ook wordt stilgestaan bij de verschuivingen die naar verwachting nog zullen optreden. Omdat het tot stand brengen van een grensoverschrijdende atlas geen eenvoudige opgave is, sluiten de auteurs af met aanbevelingen voor een dergelijke samenwerking en blikken ze vooruit in de toekomst. Ze willen onder deze vlag van samenwerking namelijk nog meer atlasen uitgeven.

Deze is alvast een aanrader voor iedereen die geïnteresseerd is in de verspreiding van libellen en hun habitatvoorkeuren.

TIM VAN DEN BROEK

ALLE VOGELS VAN EUROPA

P. HAYMAN & R. HUME, 2008. Reader's Digest BV Amsterdam/Brussel; Nederlandse bewerking Tirion Uitgevers BV. Gebonden, 550 pagina's, inclusief CD-Rom. ISBN 978 90 5210 720 2. Prijs € 59,95. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Met 2,4 kg is dit grote boek (formaat groter dan A4) niet direct een vogelgids die je tijdens een veldexcursie in de rugzak meeneemt, maar een naslagwerk voor op de plank of het bureau. Het begint met een bescheiden introductie van 15 pagina's met daarin aandacht voor onder andere vogelfamilies, bouw van een vogel, vogelhabitats en een gebruiksaanwijzing van het boek. Deze informatie is zeer compact en globaal; vrijwel alle klein formaat vogelgidsen bieden vergelijkbare, en soms betere teksten.

De schrijvers hebben getracht om alle broedvogels en regelmatige gasten van Europa in het boek op te nemen. Vanwege met name taxonomische keuzes is dit wat mij betreft echter niet optimaal gelukt. Zomaar twee voorbeelden: de Pontische meeuw (*Larus cachinnans*), een grote meeuw die in Limburg langs de Maas zeer regelmatig te zien is, kan met dit boek niet op naam worden gebracht. Het blijft bij een korte vermelding dat de soort 'bestaat'. Opvallend genoeg krijgt de Steppebuizerd (*Buteo buteo vulpinus*), een ondersoort van de Buizerd die we in Nederland nauwelijks mogen verwachten, vanwege een door de auteurs voorgestelde soortstatus dan weer een hele pagina plaatjes en tekst tot zijn beschikking. De achtergrond

van deze keuzes wordt niet duidelijk en lijkt gebaseerd op persoonlijke keuzes.

De hoofdmoot van het boek wordt vanzelfsprekend gevormd door een soortenoverzicht, waarbij circa 440 soorten de revue passeren. Algemene soorten krijgen daarbij twee pagina's ruimte, terwijl zeldzaamheden het met een halve tot één pagina moeten doen. Op deze pagina's staan vrijwel altijd één foto en vijf tot 15 tekeningen van de beschreven soort(en). De kwaliteit van deze illustraties is uitstekend en komt door het grote formaat uitstekend tot zijn recht. Jammer echter dat bij enkele sterk gelijkende soorten die op één pagina gezamenlijk beschreven zijn en zo goed vergeleken kunnen worden, bij de foto niet is vermeld welke soort van het 'tweelingpaar' er op de plaat staat. Veelal gaat het om zeldzame soorten, maar ook bij de Taiga-/Toendrarietgans (*Anser fabalis rossicus*) mag gegokt worden om welke van de twee het gaat (volgens mij om een Taigarietgans, de in Limburg zeldzame van de twee). Verder heeft de paginaopbouw per soort een vast stramien met allerlei korte info over gedrag, trek, geluid, een klein verspreidingskaartje en habitatinfo weergegeven in symbolen. Het is even wennen, maar zeker bruikbaar.

Op de meegeleverde CD wordt aandacht besteed aan circa 250 soorten. Het meest interessante deel zijn natuurlijk de vogelgeluiden die tekstueel altijd moeilijk onder woorden te brengen zijn. De vrij korte opnames geven een goede eerste indruk van vele vogelgeluiden, en kunnen via een iPod wel eenvoudig mee het veld ingenomen worden. Het is daarbij voor duivenliefhebbers handig dat ze weten dat de Pigeon columbin een Holenduif *Columba oenas* is, een klein foutje in de alfabetische soortenlijst met geluidsopnames.

Moet u dit boek nu kopen? Als u al beschikt over één of enkele goede vogelgidsen biedt het boek weinig nieuws. Wilt u zich echter al met enige voorstudie thuis gaan verdiepen in de Europese vogelwereld dan vormen dit boek en CD een goede basis, waaraan veel bladerplezier kan worden beleefd.

ARIAN OVAA